

פרפראות פאר

המעשה נורא מהבעש"ט המסופר בליל וואך נאכט

עמוד ג

עמוד א' מפתח נושאים פרשת בא תשע"ז

עמוד ח

בג' דברים תיקן עצמו ר' אלעזר בן ערך והם מדה כנגד מדה

ביאור בקם למקרי בספרא החודש הזה לכם למה לא התחיל מבראשית

עמוד ט

בדרך צחות י"ל כי נשים זכו בראש חודש מכיון והחרש היה לכם

ביאור לכלב תשליכון אותו בדרך צחות

בספר פענח רזא מבאר הרבותא של לא יחרץ כלב לשונו

עמוד י

מעשה פלא פלאות בענין כלב שחרץ לשונו להצלת מלכו מובא בבן יהוידע

משחרב ביהמ"ק ניטל טעם בשר וניתן בעצמות

הב"ח מבאר למה מלמדין לתינוק התורה במעי אמו אם שוכח אח"כ

עמוד י"א

היד חזקה למי ויד כהה למי

למה היו מסובין בבני ברק

עמוד י"ב

פסולים שהתגלו בפרשיות קדש והיה כי יבאך שבפרשת בא

עמוד ב

למען שת"י אותתי הם ג' אותות שבת תפילין מילה

בליל הוואך נאכט הוא זמן לבטל המקטרגים על מצוות מילה

עמוד ג

מעשה נורא מהבעל שם טוב הק' המסופר בליל וואך נאכט

עמוד ד

מעשה נורא מובא בספר שם הגדולים מהחיד"א מליל וואך נאכט

לכו נא הגברים ועבדו את ה' ביאור בדרך הלצה

עמוד ה

ביאור הפלא ופלא מצינו בדרשות הר"ן בדרך הכנה לגאולה העתידה

עמוד ו

ומסיים הר"ן כי ראוי שנהיה סכלים ביותר בגאולה עתידה

עפ"י משלו של המגיד מדובנא מבאר המהרא"ל צינץ למה שאלו כלי כסף

עמוד ז

איך אמרו שהשמש יוצאת להאיר בשמחה אם יורים בה חיצים שתאיר

בליל הוואך נאכט הוא זמן לבטל המקטרגים על מצוות מילה

כתיב (שמות י"ב ו') "והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום לחדש הזה",

כתב רש"י למשמרת זה לשון **בקור**, שטעון בקור ממום ארבעה ימים קודם שחיטה,

ומפני מה הקדים לקיחתו לשחיטתו ארבעה ימים, מה שלא צוה כן בפסח דורות, **היה ר' מתיא בן חרש אומר**, הרי הוא אומר (יחזקאל ט"ז ח) "ואעבור עליך ואראך והנה **עתך עת דודים**", הגיעה שבועה שנשבעתי לאברהם שאגאל את בניו, ולא היו בידם מצות להתעסק בהם כדי שיגאלו, שנאמר (יחזקאל ט"ז ז') "ואת ערום ועריה",

ונתן להם שתי מצות דם פסח ודם מילה, **שמלו באותו הלילה**, שנאמר (יחזקאל ט"ז ו') מתבוססת בדמך בשני דמים, **ואומר** (זכרי" ט יא). "גם את בדם בריתך שלחתי אסיריך מבור אין מים בו", עכ"ל רש"י,

ביאור במ"ש רש"י הכוונה ללילה שקודם המילה

יש לעיין איך כתב שמלו באותו הלילה הרי מצוות מילה **ביום**,

ועוד, למה היה רש"י צריך להוסיף פסוק נוסף לומר שנגאלו בזכות המילה, הלא כבר אמר בדמך חיי בדמך חיי,

יש לבאר, גם מה שאמר שמלו בלילה, וגם מה שהביא הפסוק "גם את בדם בריתך שלחתי אסיריך מבור אין מים בו",

כיבא לרמז, לואך נאכט שהוא לילה שקודם המילה, שבהכנה למצוות מילה של הלילה שקודם המילה, הנקרא וואך נאכט, הוא זמן של שלחתי אסיריך, כלומר, שאז צריך לבטל את המקטרגים הרוצים לבטל מצוות מילה. וזהו, "גם את בדם בריתך שלחתי אסיריך מבור אין מים בו", שקודם המילה צריך לבטל את המקטרגים במצווה רבה זו.

* * * * *

למען שת"י אותתי הם ג' אותות שבת תפילין מילה

כתיב (שמות י"א), "ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שת"י אותתי אלה",

בצאת ישראל ממצרים, לקחנו הקב"ה לו לעם, למען תת ה' לנו בהוציאנו ממצרים ג' אותות, והם, "שבת", "תפילין", "מילה", ורמז הכתוב דבר זה בתחילת גאולתינו, למען שת"י אותתי אלה",

ראשי תיבות של המילה שת"י הם שבת תפילין מילה

רמז יש, כי "שת"י אותותי", הם רמז לאותות ששם הקב"ה בינו ובין בניי,

"ש" שבת,
"ת" תפילין,
"י" מילה,

האות יו"ד הוא סוד המילה

איתא בזהור הק' בפרשתנו (פרשת בא דף ל"ו עמוד א'), **מאי דכתיב** (שמות י"ב כ"ב) "ופסח ה' על הפתח", מאי "על הפתח", ופסח ה' עליכם מבעי ליה, אבל, "על הפתח" על הפתח ממש, זהו פתח הגוף, ואי זהו פתח הגוף, הוי אומר **זו מילה**,

ותא חזי, עד לא אתגזר אברהם הוה אטיס וסתים מכל סטרוי, מדאתגזר אתפתח מכלא, ולא הוי אטיס וסתים כקדמיתא, (עד שלא נימול האדם הוא אטום וסתום מכל בחינותיו בין בגופו ובין בנפשו, מצד החומר הגובר עליו, ומשנימול נפתח בכל בחינותיו בין בגופו ובין בנפשו,

והיינו רזא דתנינן (בראשית י"ח א') והוא ישב פתח האהל, משום דאתגלייא יו"ד, עכ"ל ה"זה"ק,

מבואר, שהאות יו"ד הוא סוד המילה,

(עיין עוד, ילקוט ראובני ערכים, ערך מילה, אות י"ט)

* * * * *

המעשה נורא מהבעל שם טוב הק' המסופר בליל וואך נאכט

מעשה שנסע הבעש"ט מביתו ותלמידיו עמו דרך ג' ימים רצופים, עד כי ביום ג' בערב באו לבית מלון אחד, לאיש עברי מחזיק את האראנדע (בית מרוזח), והוא לא ידע את הבעל שם טוב ז"ל, וידרשו ממנו אם יוכלו ללון אצלו, ויאמר לא,

והמה ראו כי האיש טרוד מאוד, וגם ראו נרות הרבה דולקים, ויחקור הבעש"ט ז"ל מאתו מהות הדבר, ולא רצה הכפרי להגיד לו, ואמר לו, אם גם תדעו מה תועילוני, אחת אמרתי, אוי לי על שבירי, לא קרה כאלה לשום אדם חוץ ממני, ויפצר בו הבעש"ט מאוד, ויספר לו,

כי הלילה אצלו וואך נאכט אשר צריך מחר להביא התינוק הנולד לו מאשתו לברית מילה כדת, וזה הוא בן חמישי אצלו אשר בהגיע חצות ליל הוואך נאכט גווע התינוק מבלי שום מחלה, ועתה כבר הגיע שעה תשיעית וירא מאוד כי לא יקראנו אסונו גם בלילה הזאת, ואיני יודע שום סיבה לזאת,

ואמר לו הבעל שם טוב אל תפחד כלל, הכן עצמך מחר לברית מילה כי אנוכי בעש"ט מבטיחך כי יחיה הנער בלי שום אסון, ולב בעל הברית פחד ורחב ויאמר לו יהי כדבריכם, מחצית הוני אתן לכם ואת ה' אשבח כל ימי, ויען לו אין חפצי בהון רק תתן פדיון תיכף כו"כ,

והכן שני אנשים חזקים יעמדו על רגליהם סמוך לעריסת התינוק ויחזיקו בידם שק פתוח, איש אחד יחזיק השק בשתי ידיו מעבר מזה והשני בבי ידיו מעבר השני, ורק ישמרו עצמם מלהתנמנם אף רגע, ולהתלמידים ציוה הבעש"ט כי ישבו ללמוד, והוא בעצמו שכב על מטתו לנוח, אך הזהירם באם יפול דבר מה בהשק אזי תיכף יסגירו את השק ויאסרו אותו מלמעלה בחבל ויעירו את הבעש"ט אם יהיה ישן אז, והוא יאמר להם את אשר יעשו, והזהיר עוד הפעם לתלמידים ולהאנשים כי לא ישנו כלל וכן עשו,

ויהי כאשר הגיע השעה השתים עשרה בלילה ויתחילו הנרות לכבות והתאמצו התלמידים ולא הניחו, ובין כך ראו והנה חולדה גדולה נפלה בתוך השק, ויסגירו את השק ויאסרו אותו ויעירו את הבעש"ט,

ויצו הבעש"ט שיאסרו את השק הדק היטב ולשני האנשים צוה שיקח כל אחד בידו מקל אחד ויכו על השק בכל כחם וכן עשו עד אשר רמז להם הבעש"ט בידו, אח"כ צוה הבעש"ט להתיר השק ולהשליכו החוצה ויעשו כן,

והתינוק ראו אותו חי כי לא חסר לו מאומה, ויכינו עצמם על הברית מילה ויכבדו את הבעל שם טוב בכיבוד סנדק, ויעשו הבריי"מ כדת,

ואחר הברית מילה ביקש הבעל ברית מהבעל שם טוב כי ימתין פה על הסעודה, ויספר לו כי האדון מהכפר איש רע הוא, והוא ירא ממנו ועל כן מוכרח הוא לילך אליו לנשוא אליו מיני מתיקה מהברית מילה, ויאמר לו הבעש"ט לך לשלום, ויבא הבעה"ב להאדון והנה הוא חולה שוכב במטה ועל פניו ציונים גדולים ממכות נמרצות, ויקבל האדון את הבעה"ב בסבר פנים יפות, וישאלהו מי הוא אצלך, ויאמר איש עברי מארץ פולניא בא אלי הלילה ונראה כי איש נכבד הוא והוא הציל את בני ממות, ויספר לו כל הנעשה בלילה לפי תומו,

אז ענה האדון לך מהר לביתך ובקש את האורח שיבא אלי בלי ישונה, וילך הבעה"ב בפחי נפש ממנו כי ירא מאוד פן יקרא דבר מה להבעש"ט ז"ל, ויבוא לביתו ויחל פני הבעש"ט לבל ירגיז עליו ויספר לו מכל הנעשה בבית האדון, ויעץ להבעש"ט כי ישלח אליו משרתו לאמר כי אין לו פנאי וכי הוא רוצה תיכף לנסוע לדרכו,

ויען הבעש"ט אין אני ירא כלל ממנו אני אלך, ויהי אחר הסעודה הלך הבעש"ט אליו ויאמר לו האדון ידעתי כי אתה היית בעוכרי, אבל יכולת לי מאשר חטפתי פתאום ואנכי לא ידעתי שום דבר, אבל אם תרצה שנעמוד במלחמת הכישוף יחד ונראה מי הוא גדול בחכמה הזאת, אמתין עד שאחזור לאתני ואז נראה עם מי הכח, כי האדון הנ"ל היה מכשף גדול והוא הרג את כל בני המוכסן הנ"ל בכל חצות לילה כי היה רשע גדול, ויאמר לו הבעש"ט כן יהי, אך כי עתה נחוץ אני לדרכי וליום המוגבל פלוני אתה תאסוף כל החבירים שלך וגם אני אאסוף כל התלמידים שלי ואז נראה עם מי הכח,

אך זאת תדע כי אין אני מכשף כלל רק אנוכי איש קדוש בע"ש ואין אני ירא מהכישוף, ויגבילו יום אחד, ויתן הבעש"ט ערבון כי לא ישנה ויבא ליום המוגבל,

מעשה נורא מובא בספר שם הגדולים מהחיד"א מליל ואך נאכט

בספר שם הגדולים, חלק ספרים - מערכת ז
אות מ"ג, כתב,

הספר זרע יצחק - מהרב הכולל מהר"ר יצחק
לומברוזו אב"ד ור"מ בעיר תוניס. והוא
שיטות על רוב התלמוד. והוא היה תלמיד הרב
המובהק כמהר"ר אברהם טייב שהיה מעיין
גדול וחיבר חדושים והגהות על סדר קדשים
קודם שיצא לאור ספר ברכת הזבח.

והרב אברהם הנזכר היה מתבודד בעיון
ואפילו בלכתו בדרך. והוא היה תלמיד
הרבנים מהר"ר **צמח צרפתי** ומהר"ר אברהם
הכהן מעיינים מופלגים ושוקדים על התוספות
ומהרש"ל ומהרש"א בהפלגה,

והרב מהר"ר צמח הנזכר היה חולה כשנתיים
בדמשק, ערש וענו בכבל רגלו, ואתרחיש ליה
ניסא וה' רחם עליו שלח מלאכו וירפאהו וכמו
רגע חזר לבריאתו ואיתנו,

והמעשה נורא. כי סיפר הרב ז"ל, שנגלה אליו
אליהו זכור לטוב ואמר לו, שיקבל עליו ללמוד
כל ליל ברית מילה לכל היולדים בעיר
ויתרפא,

וקיבל עליו ותיכף נתרפא. ומהיום ההוא כך
היה מנהגו לילך ליל שלפני המילה במקום
שיהיה ולעסוק בתורה כל הלילה.

וזה שמעתי מת"ח ששמע מזקן אחד **שהיה**
הוא בבית הרב בשעה שנתרפא, עכ"ל בספר
שם הגדולים,

* * * * *

לכו נא הגברים ועבדו את ה' ביאור בדרך הלצה

כתיב (שמות י"י"א) "לא כן לכו נא הגברים
ועבדו את ידוד, כי אתה אתם מבקשים,

אפשר לפרש בדרך הלצה, כי יש וראה פרעה
אצל איזה מאנשי בני ישראל, אשר לא היו
מדקדקים בעבודת ה' כאחיהם, אבל מאוד
היו מדקדקים על נשותיהם שהאשה תדקדק
בכל הדברים השייכים לעבודת ה', והיה מבין
בדרכם,

וכן עשה ויקח את תלמידיו אתו וילכו לשדה
לבקעה רחבה, ויעשה הבעש"ט עיגול בתוך
עיגול והוא עמד בעיגול התיכון והתלמידים
עמדו בעיגול אחר, ויזהיר להם הבעש"ט כי
יסתכלו בפניו ואם יראו השתנות בפניו אזי
יהרהרו בתשובה כולם ולא יסיחו דעתם ממנו
אף רגע,

והאדון הנ"ל עם כל המכשפים עשו ג"כ עיגול
ויעמדו אלה נוכח אלה כל היום, וישלח האדון
על הבעש"ט נחשים שרפים מראות איומות כל
חיות היער בהמה רבה כאילו הלכו לבלוע
אותם, ובהגיעם לעיגול הראשון של הבעש"ט
היו כלא היה ולא נשאר מהם שריד, וכה עשה
המכשף חליפות, פעם חיות היער פעם כלבים
פעם נחשים, ולא יכלו לעבור את העיגול,
אח"כ חגר המכשף שארית כחו וישלח עדר
גדול מחזירי היער בגעייתם, והיו זורקים אש
מפיהם, והם עברו את העיגול הראשון,

ואז ראו התלמידים השתנות בפני הבעש"ט
ויהרהרו כולם בתשובה ויקראו אל ה'
ובעזר"ה כאשר הגיעו אל העיגול השני לא
נשאר מהם שארית, וכן עשה המכשף שלשה
פעמים ולא עלתה בידו,

אז אמר המכשף להבעש"ט, עתה רואה אני
כי אפס כחי נגדך ועתה קח את נפשי כי ידעתי
כי המת תמיתני ואנכי לא אנצל מידך,

ויען לו הבעש"ט אנכי הגדתי לך כי אינני
מכשף כמודך ורק בעש"ט אנכי, ואם חפצתי
לקחת נפשך כבר היית פגר מובס טרם ראית
את פני והייתי יכול להורגך אז בלילה, אך
העמדתך, לבעבור תדע כי יש אלקים בארץ
אשר כל העובדים אותו באמת לא יגורו ולא
יראו ממכשפים, אך עכ"ז למען הראות לך כח
ה' וגבורתו בלי התאמצות רבה, שא מרום
עיניך והבט אל טוהר השמים כרגע, ויעשה
המכשף כן וייעפו שני עורבים וכל אחד נקר
עין אחת מהאדון ונשאר עוור כל ימי חייו,
וגם, כח הכישוף ניטל ממנו לבל יוכל עוד
לעשות רעה עם שום אדם,

מעשה זה מובא בספר מגילת סתרים, מרבי יצחק
יחיאל יהודא ספרין מקמרנא, בשם חמיו הר"ר
אברהם מרדכי מפינטשוב, ובספר עדת צדיקים

* * * * *

שלוחי ה' לא יאמרו אל פרעה ביד רמה שהגיע קצם של ישראל ליגאל, ושלא ישתעבד בהם עוד, היד ה' תקצר מהכניע לבו של פרעה להודות הדבר, גם כי יאמרו אליו בפירוש, הלא אם לא יספיקו בזה עשר מכות שהביא עליו, יוסיף עוד עליהם כהנה,

וזה באמת ענין, שראוי שישתפקו ממנו ישראל בשליחותו של משה, ואע"פ שהאמינו בו במשה בתחלה על פי האותות כמו שאמר, (שמות ד' ל'), ויאמן העם, היה להם להסתפק, אם הוא שליח ה' יתברך כמו שאמרנו, למה ירא מהגיד לפרעה הדבר כמו שהוא,

קושיא ג', למה לא אמר משה לפרעה תן לנו שכרנו שנשתעבדתם בנו, באמרו (י"א ב'), "דבר נא באזני העם וישאלו". וזה באמת יראה ענין זר מתמיה מאד,

שאע"פ שאנשי מצרים היו חייבים להם שכרן, שנשתעבדו בהם, כמו שאמרו בסנהדרין (צ"א ע"א), לא היו ראויים לבא עליהם בעקבה ובדרכים של אנשי רמיה, שאפילו לא היתה ידם תקיפה וחזקה עליהם לא היה ראוי לעשות כן, וכל שכן אחר שיד ה' יתברך תקיפה וחזקה עליהם, למה הוצרכו לעשות כן, כי אם לומר תנו לנו שכרנו שנשתעבדתם בנו כך וכך ממון, והרי אמרו חכמינו ז"ל (בבא קמא כ"ז ע"ב) אל תכנס לחצר חברך ליטול את שלך שלא ברשות שלא תראה עליו כגנב, אלא שבור את שניו ואמור לו שלי אני נוטל. וכל אלו הדברים מתמיהין בעצמם וראוי שיפול ספק מצדן לישראל בנבואתו של משה,

ומבאר הר"ן כי רצה הקב"ה שהמצריים בעצמם בבחירתם יכנסו במים וימותו שמה

אבל היתר אלו שני הקשרים הוא דבר אחד, שמדרכי ה' ית' הוא להביא עצות מרחוק להפיל שונאתו בדינו ולקחת נקמתו מהם, כמו שאמר הנביא (ישעיהו כ"ה א'), "יִדְוֹד אֶלְקֵי אֶתְּהָ אֶרֶוּמְמָה אֹדְהָ שְׁמָהּ פִּי עֲשִׂיתָ פֶּלֶא עֲצוֹת מִרְחוֹק אֶמְוֶנָה אֶמְוֶנָה",

רצה לומר שה' מביא עצות מרחוק להנקם מצריי להביא פלאיו על הדרך שהוא רוצה, וה' יתברך כוון ורצה לדון כל המצריים בדבר אשר זדו על ישראל, כמאמר יתרו (שמות י"ח י"א), עתה ידעתי כי גדול ה' וגו', ורצה להביאם בענין שהם בעצמם בבחירתם יכנסו במים וימותו שמה,

על זה אמר להם, לא כן, אלא, לכו נא אתם הגברים ועבדו את ה', כי אותה אתם מבקשים, כלומר כי אותה את האשה, אתם מבקשים שתעבוד את ה', וזהו, לכו נא הגברים, כי אותה אתם מבקשים,

* * * * *

ביאור הפלא ופלא מצינו בדרשות הר"ן בדרך הכנה לגאולה העתידה

יסוד מוצק בדרך האמונה שיש להאמין בדרך
לגאולה הנלמד מפרשתנו, מצאנו בדרשות הר"ן,

כתב הר"ן בדרשות, (סוף הדרוש האחד עשר), מצינו, בכל מה שאמר הקב"ה למשה רבינו, ומשה רבינו אמר לבניי ולפרעה, ישנם דברים הנראים ואינם מובנים, ומדייק הר"ן כמה קושיות שיש לשאול,

קושיא א', למה יאמינו יותר בקריעת ים סוף, ממה שהאמינו בכל האותות,

כתיב (שמות ד' ל'), "וידבר אהרן את כל הדברים אשר דבר ידוד אל משה ויעש האתת לעיני העם, ויאמן העם וישמעו כי פקד ידוד את בני ישראל וכי ראה את ענים ויקדו וישתחוו,

ולאחר קרי"ס כתיב (י"ד ל"א) "וירא ישראל את היד הגדלה אשר עשה ידוד במצרים וייראו העם את ידוד ויאמינו בידוד ובמשה עבדו",

וקשה, כי למה יאמינו בו יותר בקריעת ים סוף, ממה שהאמינו בו בכל האותות שעשה במצרים, שכלם היו יוצאים מטבעו של עולם ומנהגו,

קושיא ב', מאי טעמא לגנוב דעתו של פרעה,

לאחר שאמר, (שמות ג' ט"ז) "לך ואספת את זקני ישראל ואמרת אליהם, פקוד פקדתי אתכם וגו' ואומר אעלה אתכם מעני מצרים אל ארץ זבת חלב ודבש",

מאי טעמא לגנוב דעתו של פרעה כלל, שיאמרו לו, אלקי העברים נקרא עלינו נלכה נא דרך שלשת ימים, והנה זה דרך העבדים שאין ידם תקיפה שרוצים לברוח ומתנכלים על אדוניהם לברוח, ולמה משה ואהרן שהיו

תבעה עלבונם כמו שאמרו רז"ל והנה הותרו בזה ספקות רבות שראוי לכל משכיל שיספקו,

ומסיים הר"ן כי ראוי שנהיה סכלים ביותר בגאולה עתידה

ומסיים הר"ן, והעולה מכל מה שכתבנו הוא, שמתחלה האמינו ישראל במשה על פי האותות, ומה שכתב בקריעת ים סוף "ויאמינו בה" ובמשה עבדו", הוא מה שהותרו מהם הספקות, ונתבררו להם המבוכות שנפלו באמצע, כי ישרים דרכי ה' נשגבים מאד, אשר אם יאמר החכם לדעת לא יוכל למצוא.

והנה אנו רואים בגאולה זו של מצרים שבאותה עת בעצמו שהיתה הגאולה ממשמשת ובאה, היו רואים עצמם נגאלים, ועם כל זה היו רואים פעלים ומעשים שהם סבת גאולתם, ואעפ"כ היו נלאים לעמוד על סבתם עד שגלה ה' ית' ענינם,

כל שכן אנחנו שראוי שנהיה סכלים יותר בגאולה עתידה, מפני זה כתב הרמב"ם ז"ל, שלא יודעו הדברים ההם איך יהיו עד שיהיו, עכ"ל הר"ן.

* * * * *

עפ"י משלו של המגיד מדובנא מבאר המהרא"ל צינץ למה שאלו כלי כסף

איתא בגמרא (ברכות ט"א) כתיב (שמות י"א ב') "דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה", אמרי דבי רבי ינאי אין נא אלא לשון בקשה, אמר ליה הקדוש ברוך הוא למשה, בבקשה ממך לך ואמור להם לישראל בבקשה מכם שאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב, שלא יאמר אותו צדיק ועבדום וענו אותם קיים בהם ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם, ע"כ,

קושית המהרא"ל וביאורו עפ"י משלו של המגיד

כתב המהרא"ל צינץ, בספר מלוא העומר (בביאורו לקהלת פרק ב' פסוק כ"ו), ומקשין, וכי בלא"ה אין ראוי שהוא יתברך יקיים הבטחתו, רק, בשביל שלא יאמר אותו צדיק,

ופירש, ע"פ ששמעתי בשם המגיד מדובנא, משל לשני אנשים שהיה מריבה ביניהם זמן

ואלו הודיע משה לפרעה, הענין בתחלה, שהגיע קצם להגאל, אין ספק שהיה מסכים בכך מתוקף המכות, ולא היה רודף אחריהם עוד, כי למה ירדפם, אחרי שבעודם ברשותו פטרם ושלחם מאתו, לכן לא רצה הש"י שיאמר משה לפרעה הענין כאשר הוא, אבל שיאמר שהם הולכים לזבוח דרך שלשת ימים, שכאשר יגידו לו אחר כך "כי ברח העם" יחשוב פרעה מה שחשב, והוא שחשב באמת, וכן היה ראוי אליו לחשוב, שכל מה שעשה משה רבינו עליו השלום לא בא מאת הש"י אבל נעשה בעקבה וברמיה, כי לולא כן למה יגנוב לבבו לאמר שאינם הולכים רק לזבוח,

ולזאת הסבה עצמה, צוה, "וישאלו איש מאת רעהו". שעם היות שממונם היה מותר להם ויכולין לקחתו ביד רמה, צוה שיבאו בעקבה, שאע"פ שיראה זה לישראל דבר זר,

וזה אמרו, "דבר נא באזני העם", ואין נא אלא לשון בקשה, והוא כאמרו ידעתי שהם אנשי חיל שלא יחפצו במרמות ותוך, עם כל זה תחלה פניהם בשמי שיעשו ככה ולא ישאלו למה, וכאשר הוגד למלך מצרים ולעמו, שישראל בורחים אין ספק שחשדום כאנשי דמים ומרמה, שאם לא כן למה יתנכלו אליהם בדברים האלה, וכל זה הגיעם בלי ספק לרדפם, שאלו אמר משה תחלה שישלחם ולא ירדפם עוד, ושיתנו להם שכרם גם כן, אין ספק שאחרי היות כן לא היו זזים ממקומם. וכונת כל אלו הדברים היתה נעלמת מישראל ואולי גם ממשה,

ומבאר הר"ן מה נתגלה לישראל בקי"ס שלא נתגלה להם קודם

ולסבת כל זה, היה ראוי שיסתפקו ישראל בשליחותו של משה, אע"פ שהאמינו בו בתחלה, והוא שרמז ואמר, "וירא ישראל את היד הגדולה" כלומר, אז הכירו שכל מה שהיו מופלאים ממנו תחלה ומסתפקים בו, לא היה רק לסבב שמצריים עצמם יכנסו בים, ולזאת הסבה בעצמה הוא שכתוב בקריעת ים סוף "ויולך ה' את הים ברוח קדים עזה כל הלילה" ואין ספק כי הרוח הזה לא היה מספיק לקרוע את הים, אבל רצה השי"ת להטעות פרעה שיחשוב שהפעל ההוא היה טבעי לא נס, שאלולי היה חושב כן לא היה רודף אחריהם, ואין להפליא, איך היה מדרכי ה' ית' להטעותו בזה, שהוא הטעהו ביותר מזה, כשצוה שיחנו ישראל לפני פי החירות כדי שיאמרו יראתם

איך נאמר שהשמש יוצאת להאיר בשמחה אם יורים בה חיצים שתאיר

איתא בגמרא (סנהדרין מ"ב ע"א), **כתיב** הכא (שמות י"ב ב'), "החדש הזה לכם", וכתיב התם "זה אלי ואנוהו", אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן כל המברך על החדש בזמנו, כאילו מקבל פני שכינה,

ועוד איתא שם (סנהדרין מ"ב ע"א), **מאי מברך**, אמר רב יהודה ברוך וכו' אשר במאמרו ברא שחקים וברוח פיו כל צבאם, חוק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם, **ששים ושמים** לעשות רצון קונם וכו', ע"כ, כתב רש"י, **ששים ושמים**, כדכתיב (תהלים י"ט) "לשמש שם אוהל בהם, והוא כחתן יוצא מחופתו שיש כגבור",

מבואר, שהשמש יוצאת להאיר בשמחה, כשמחת חתן היוצא מחופתו,

איתא בגמרא (נדרים ל"ט ב'), מאי דכתיב, (חבקוק ג' י"א) "שמש ירח עמד זבולה", שמש וירח בזבול מאי בעיין, והא ברקיע קביעי, מלמד שעלו שמש וירח מרקיע לזבול ואמרו

לפניו, רבונו של עולם, אם אתה עושה דין לבן עמרם אנו מאירים, ואם לאו אין אנו מאירין,

באותה שעה ירה בהן חיצים וחניתות, אמר להם, בכל יום ויום משתחווים לכם, ואתם מאירים, **בכבודי לא מחיתם**, בכבוד בשר ודם מחיתם, **ובכל יום ויום יורין בהן חיצין וחניתות ומאירים**, שנאמר (חבקוק ג' י"א) "לאור חציך יהלכו" ע"כ,

מבואר, כי הם יוצאים להאיר ע"י יסורים, א"כ יש להקשות, וכי לזה יקרא ששים ושמים, ואיך אפשר לומר שהם יוצאים בשמחה, כאשר יורים בהן יום יום שיאירו, **ויש ליישב**,

איתא בגמרא (שבת פ"ח ב'), תנו רבנן, עלובין ואינן עלובין, שומעין חרפתן ואינן משיבין, עושין מאהבה ושמיחין ביסורין,

עליהן הכתוב אומר (שופטים ה' ל"א), "ואוהביו כצאת השמש בגבורתו", ע"כ,

מבואר בדבריהם ז"ל, כי העושין מאהבה ושמים ביסורים הם הדומין לשמש, אם כן

רב על עסק ממון, וכאשר ארכו להם הימים, אמרו מה לנו להרבות במריבה, נעשה בינינו, אשר כל אחד יברור לו איש מעבדיו, והם יתאבקו יחדיו עד יכבוש א' זולתו ויפילהו לארץ, אותו האיש שעבדו ינצח, יזכה בטענה שאנו חלוקים, וייטב בעיניהם לעשות כן,

ובררו להם איש אישו, ויתאבקו הגבורים, וחוקם היה, כי הגבור המנצח יקח את המנוצח על כתיפו אל מקום מגודר, **וישליכהו שם**, ובכך בא על נצחונו,

ויאבקו איש באחיו, ויקח גבור אחד את חברו על כתיפו ויוליכהו למקום ההוא ששם היה צריך להשליכו, **ובכך לנצחו**,

וכאשר קרב אל המקום וחשב לזורקו לארץ התעצם הגיבור המובל להשלכתו, והתגבר עליו וזרק את האיש אשר כבשו להובילו אל המקום, עתה התעצם עליו והפיל אותו, כאשר זמם לו לעשות לו,

וישאלהו אדונו, מאחר שגדול כחך ממנו, על מה עשית ככה להניחו לכבוש עצמך,

והיתה תשובתו כי עשה בחכמה שירויה הטורח שישאהו למקום המוגבל, שלא יאבד את כוחו בעת הובילו אל המקום המוגבל להשלכתו ארצה, וטוב יהיה כי הוא ישאני כי **בטח שאח"כ יתגבר עליו**,

אך אדונו אמר כי לפי שעה היה לו צער גדול, כי חשב שכבר אבד ממנו, והגיבור המוביל נצח עליו, וכמה צער היה לו בשעה שכבשו והוליכו למקום ההוא,

והנמשל, אם כי הוא יתברך אמר, **אח"כ יצאו ברכוש גדול**, היה גלוי לפניו יתברך שירדפו אחריהם ויטבעו בים ושם יקחו את כל הרכוש, וכמו שאחז"ל "תורי זהב" זו ביזת הים, שגדולה היתה מביזת מצרים, וא"כ טוב היה שיוליכו המצריים גם הרכוש הלזה לים, ויקחו הכל כאחד, **ולמה היו צריכים לשאול איש מאת רעהו וכו' ולהוביל אל הים**,

אך הוא יתברך חשש שעכשיו יאמר אותו צדיק ועבדום וענו אותם קיים בהם ואח"כ יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם, וצריך אני לחוש **שעכ"פ**, לפי שעה יחשוב הצדיק שלא נתקיים בהם ואח"כ יצאו ברכוש גדול.

* * * * *

אומר, **לב רע**. וזהו כנגד עניין **הלב**, שקרא **לבם** ולא לכם,

ג. (אבות פ"ב מט"ו) הם אמרו שלשה דברים. רבי אלעזר אומר, ודע לפני מי אתה **עמל**. וזהו כנגד **העמל**, שאמרו מפני **שמעמלת**,

* * * * *

ביאור בקם למקרי בספרא החודש הזה לכם למה לא התחיל מבראשית

איתא בגמרא (שבת קמ"ז ע"ב), רבי אלעזר בן ערך, קם למיקרי בספרא, בעא למיקרא "החדש הזה לכם",

יש לשאול, למה ביקש רבי אלעזר בן ערך לקרוא "החודש הזה לכם", ולא ביקש להתחיל בתחילת התורה, "בראשית ברא אלוקים", שהוא תחילת התורה,

ביאור הקושיא בדרך נאה

איתא במדרש, ילקוט שמעוני (שמות י"ב רמז קפ"ז), "החודש הזה לכם", אמר ר' יצחק, לא היה צריך להתחיל התורה אלא מהחודש

הזה לכם, שהיא **מצוה ראשונה** שנצטוו בה ישראל, ולמה התחיל מבראשית, משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים,

איתא בגמרא, (שבת קמ"ז ע"ב), רבי נהוראי אומר, הוי גולה למקום תורה, ואל תאמר שהיא תבא אחר כך שחבריה יקיימוה בידך, ואל בינתך אל תשען, תנא, לא רבי נהוראי שמו אלא רבי אלעזר בן ערך שמו, ולמה נקרא שמו רבי נהוראי, שמנהיר עיני חכמים **בהלכה**, ע"כ,

מבואר א"כ שרבי אלעזר בן ערך, נקרא רבי נהוראי, על שם שהיה מנהיר עיני חכמים "בהלכה",

לפי"ז צריך לומר, שחלק התורה של רבי אלעזר בן ערך, הוא חלק **ההלכה**, והחודש הזה לכם, היא **ההלכה הראשונה** שנצטוו בה ישראל, ושם מתחיל **חלק ההלכה** שבתורה,

מבואר א"כ כפתור ופרח, דלפיכך ביקש להתחיל מ"החודש הזה לכם", משום שהוא

אנו למידין כי השמש יוצאת להאיר **בשמחה**, אע"פ שנעשה הדבר ע"י **יסורים**,

לפי"ז מתורצת קושיתנו כפתור ופרח, דאע"פ שהשמש יוצאת להאיר ע"י **יסורים**, כאמרז"ל שבכל יום ויום **יורין בהן חיצין וחניתות**, בכל זאת השמש יוצאת בשמחה, כמ"ש **ששים ושמחים**.

* * * * *

בג' דברים תיקן עצמו ר' אלעזר בן ערך והם מדה כנגד מדה

כתיב (שמות י"ב ב'), "החדש הזה לכם ראש חדשים",

איתא בגמרא (שבת קמ"ז ע"ב), אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן, אסור לעמוד בקרקעיתיה של דיומסת (מע"ן ששמו דיומסת) מפני **שמעמלת**,

אמר רבי חלבו, חמרא דפרוגייתא (יין ממדינת פרוגייתא) ומיא דדיומסת, קיפחו עשרת השבטים מישראל, **רבי אלעזר בן ערך** איקלע להתם, אימשיך בתרייהו, (אחר היין דפרוגייתא והמים של דיומסת) איעקר תלמודיה, **כי הדר אתא**, קם למיקרי בספרא, בעא למיקרא "החדש הזה לכם", אמר "החרש היה לכם", בעו רבנן רחמי עליה והדר תלמודיה, ע"כ,

א"כ מצינו שלשה דברים בראב"ע,

א. שבתחילה היה נמשך אל **המע"ן**,

ב. שהיה צריך לקרוא **לכם**, וקרא **לבם**,

ג. בתחילה היה **מעמל** במע"ן, כאומרם ז"ל מפני **שמעמלת**,

כנגד שלשה דברים אלו מצינו שלשה דברים אחרים
אצל רבי אלעזר בן ערך

א. (אבות פרק ב' מ"י) חמשה תלמידים היו לו לרבן יוחנן בן זכאי, והוא היה מונה שבחן, רבי אלעזר בן ערך, **מע"ן המתגבר**. והוא כנגד **ענין המע"ן**,

ב. (אבות פ"ב מ"ג) איזוהי דרך ישרה שידבק בה האדם. רבי אלעזר אומר, **לב טוב**, איזוהי דרך רעה שיתרחק ממנה האדם. רבי אלעזר

הנזכר, שאין כבוד לבני מלכים ויועצי ארץ לגרר העצמות ולשברם **ככלבים**, לא יאות לעשות ככה כי אם לעניי העם הרעבים. ועל כן בתחלת בואנו להיות סגולת כל העמים ממלכת כהנים ועם קדוש, ובכל שנה ושנה באותו הזמן, ראוי לנו לעשות מעשים המראים בנו המעלה הגדולה שעלינו לה באותה שעה, **ומתוך המעשה והדמיון שאנחנו עושין נקבע בנפשותינו הדבר לעולם**, ע"כ,

איתא בגמרא (פסחים מ"ט ב') תניא אמר רבי עקיבא כשהייתי עם הארץ אמרתי מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו **כחמור**, אמרו לו תלמידיו רבי אמור **ככלב**, אמר להן זה (חמור) נושך ושובר **עצם**, וזה (כלב) נושך ואינו **שובר עצם**, ע"כ,

לפי"ז אפשר לומר, שגם אם ח"ו יצטרכו להשליך מקרבן פסח לכלב, אזי יתקיים "ועצם לא תשברו בו" משום **שכלב נושך ואינו שובר עצם**, ולכן **לכלב תשליכו אותו**. שאם יבוא לידו מקרבן פסח, לא ישבור בו עצם.

* * * * *

בספר פענח רזא מבאר הרבותא של לא יחרץ כלב לשונו

בספר שם הגדולים – (חלק ספרים - מערכת פ אות קכג) כתב, **פענח רזא** - ספר קטן על התורה. ובו פנינים מדברי התוספות והראשונים ועל הרוב מזכיר ר"י מאורלינש, רבינו בכור שור, ספר הגן, ר"י החסיד, חיברו רבינו יצחק בר יהודה הלוי נכדו של מהי שמואל מפלייזא שמביאין הפוסקים, כ"כ בהקדמת קצור מזרחי. וכתב **סדר הדורות** שיש בו הגהות הגאון מהי יצחק כ"ץ חתן הגאון המהר"ל,

שלשה טעמים כתב ברבותא שלא חרץ כלב לשונו

בספר **פענח רזא** כתב שלשה טעמים לרבותא, של [שמות י"ב, מ"ו] "ולכל בני ישראל לא יחרץ **כלב לשונו**",

א. אע"פ שהיה בחצי הלילה שהוא באשמורה שניה, ואיתא בגמרא (ברכות ג' ע"א) שאז **כלבים צועקים**,

חלק **ההלכה**, והוא חלקו בתורה, כמבואר, ולא מ"בראשית ברא אלוקים", שאין זה חלק ההלכה, ולא זהו חלקו בתורה.

* * * * *

בדרך צחות י"ל כי נשים זכו בראש חודש מכיון והחרש היה לבם

איתא בפרקי דרבי אליעזר (פרק מ"ה, אות כ"ב ברד"ל), **כתיב** (שמות ל"ב ה') "וירא אהרן ויבן מזבח לפניו ויקרא אהרן ויאמר חג לידוד מחר", דן אהרן דין בינו לבין עצמו, אמר, אם אני אומר לישראל תנו לי כסף וזהב מיד הם מביאים, אלא הריני אומר להם תנו לי **נזמי נשיכם** והיה הדבר בטל, שמעו הנשים ולא קבלו עליהם ליתן נזמיהן לבעליהן, ונתן הקב"ה שכון של נשים, ומה שכר נתן להם **שהן משמרות ראשי חדשים יותר מן האנשים**,

מבואר, כי זכו הנשים לשמר ראש חודש יותר מן האנשים, מכיון ולא שמעו ליתן נזמיהם לעגל,

איתא בגמרא (שבת קמ"ז ע"ב), רבי אלעזר בן ערך איקלע להתם וכו', בעא למיקרא (שמות י"ב ב'), "החדש הזה לכם", אמר "החרש היה לבם", ע"כ,

לפי"ז אפשר לפרש בדרך צחות, במה זכו שיהיה "החודש הזה לכם", מכיון "שהחרש היה לבם", כלומר, שעשו עצמם חרשין ולא שמעו ליתן נזמיהם, וזהו, "החרש היה לבם".

* * * * *

ביאור לכלב תשליכון אותו בדרך צחות

כתיב (שמות כ"ב ל'), "לכלב תשליכון אותו" כתב רש"י, למדך הכתוב שאין הקדוש ברוך הוא מקפח שכר כל בריה, שנאמר (שמות יא ז) ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו, אמר הקדוש ברוך הוא תנו לו שכרו,

בספר החינוך – (מצוה ט"ז), כתב, שלא לשבור עצם מכל עצמות הפסח, שנאמר [שמות י"ב, מ"ו] "ועצם לא תשברו בו",

משרשי המצוה, לזכור ניסי מצרים, כמו שכתבנו באחרות. וגם זה גזעו מן השורש

הרגיש להתבונן בחדוש הזה, ולא שם לב מה זה ועל מה זה עשה הכלב ההוא ככה, אלא אדדבה אמר לסגור את הכלבים בחדר השני כדי שימתיק סוד עם הכומר הבא אליו, ולא תבלבלהו נביחת הכלב ההוא, וכן עשה עבד המלך הולך הכלבים ההם לחדר השני וסגר בעדם, אך עם כל זה חמת הכלב ההוא לא שככה, **ויוסף לנבוח בקול גדול ולא יסף**, ומה דביני וביני בעת ההיא עשה הכומר מגמת לבבו ודקר את המלך בחרבו פעמים ויפול שדוד מתגולל בדמו, ע"כ. ועל זה הדבר הנפלא שנמצא בהרגשת הכלב אמרתי כמה גדולים דברי רז"ל שאמרו (בספר בן סירא בא"ב) כלב כולו לב, שהרגיש מרתיחת דם פני הכומר שבעבור שפוך דם נפש אדוניו המלך הוא בא, ולכך עשה מה שעשה בהשתערותו על הכומר, **ובחריצת לשונו**, כדי שירגיש המלך ברעה הבאה אליו מאת הכומר וישמר ממנו, עיי"ש עוד במה שהביא באותו ענין. (עיי"ן מהרש"א סנהדרין צ"ז ע"א ד"ה פני הדור כפני הכלב)

* * * * *

משחרב ביהמ"ק ניטל טעם בשר וניתן בעצמות

כתב בספר **פענח רזא** (עמוד ק"ד), ולכך זכו הכלבים לעצמות של בשר, שכל הטעם בהם, **כדאמרינן, משחרב ביהמ"ק ניטל טעם בשר וניתן בעצמות**,

וכבר מובא בספרים רבים, כי מאמר זה אינו בנמצא בדברי חז"ל, ובהרבה ספרים מובא מאמר זה בשם **פענח רזא**,

יש להעיר, דבפירוש **רזא דמאיר** על ספר פענח רזא כתב, שמקור הדברים הוא בש"ס זבחים דף ק"ב ע"א, ושמות רבה פרק ה', אך דבר זה לא מצאתי,

* * * * *

הב"ח מבאר למה מלמדן לתינוק התורה במעי אמו אם שוכח אח"כ

איתא ברא"ש (בסוף הלכותיו למסכת בכורות, הלכות פדיון בכור), (מובא בטור יו"ד סימן ש"ה, בשם הרא"ש שמביא דברי תשובת הגאונים) **כתב הרא"ש**, מצאתי **תיקון הגאונים**, לסדורי

ב. מהר"ר חיים בשם רבינו שמואל, אע"פ שכשמלאך המות בעיר **כלבים צועקים**, כדאיתא בגמרא (בבא קמא ס' ע"ב) תנו רבנן כלבים בוכים מלאך המות בא לעיר,

ג. וי"מ שהרבנותא הוא שאע"פ שהעיר היתה אז מלאה נבלות.

עוד יש לומר ע"ד כלב כולו לב

מבואר, כי הכלב הוא הבע"ח הנאמן ביותר לאדונו, לשומרו מפני כל מי שבא להרע לאדונו, ואז יחרץ הכלב לשונו להבריח את המרע לאדונו, לפי"ז אפשר לומר כי לבני ישראל לא יחרץ כלב לשונו גם אם הישראלי בא לקום על אדונו המצרי של הכלב,

מעשה פלא פלאות בענין כלב שחרץ לשונו להצלת מלכו מובא בן יהודע

בספר בניהו בן יהודע (הוריות דף י"ג ע"א) **כתב**, וכן הדרך שהכלב מכיר את בעליו והולך אחריו לכל מקום שהוא הולך ומשמרו, והנה הכרת הכלבים לבעליהן ותוקף החברה והאהבה שביניהם רבו הסיפורים בהם וכולם פלאות המה פלאי פלאות, ובספר **תולדות הטבע** הביא כמה סיפורים על זאת, ובכלל הביא דבר אחד **פלא על זמן היינריך מלך צרפת** שהיה אוהב כלבים הרבה ויבחר בשלשה כלבים קטנים להיות הם שומרי ראשו, והם אהבו מאד את אדונם ולימדום לעמוד על המשמר כאנשי חיל אצל מטתו של המלך, והיה שם מונח כלי מראה השעות שהיה בו פעמון המכה בכל שעה ושעה וכאשר האחד עומד על משמרתו אז האחרים ישנים ובעת שמכה הפעמון יבא זה המקיץ ונושך לאט באוזן חבירו הנרדם להודיעו כי הגיעה עתו על פי הסדר לעמוד אחריו על המשמר, וכן על זה הדרך ככה המה עומדים על משמרתם כל הלילה חליפות עד הבוקר, ומעולם לא היה למלך שומרים נאמנים כמוהם,

ויהי היום ויבא כומר גדול להרוג את המלך בסתר, ויבא אל חדר המלך למסור לידו מכתב אחד אשר זה היה לו כסות עינים למחשבתו הרעה ותרמית לבו, וקם הכלב מן שלשה הכלבים הנזכרים העומדים בחדר המלך וישתער על הכומר ממקום משמרתו לגלות חטאתו הצפונה בלבבו, והיה דבר זה לפלא כי הכלב הזה תמיד לא עשה רעה לכל איש הבא חדרה אל המלך, והנה עתה התמרמר פתאום בחמה שפוכה התגעש **וחרץ לשונו**, והמלך לא

היד חזקה למי ויד כהה למי

כתיב (שמות י"ג ט"ז) "והיה לאות על ידכה, ולטוטפת בין עיניך, כי בחזק יד, הוציאנו ידוד ממצרים",

איתא בגמרא (מנחות ל"ז ע"א) (מכילתא פ"י בא), **ידכה** בה"א, (ולא ידך) זו שמאל, שהיא **יד כהה**,

אפשר לפרש ולומר, כי בפסוק עצמו מבואר דרשת חז"ל, **שידכה** היא **יד כהה**, בכך שהוסיף לומר, "**כי בחזק יד**", פירוש, כי יד חזקה, יש רק לקב"ה שהוציאנו ממצרים, אבל אנו בני אדם ידינו היא יד כהה, וזו כוונת הכתוב, והיה לאות על ידכה, כי בחזק יד, הוציאנו ידוד ממצרים. ורק לקב"ה יש יד חזקה

* * * * *

למה היו מסובין בבני ברק

בהגדה של פסח, מצינו מעשה בר"א ור' יהושע וראב"ע ור"ט ור"ע שהיו מסובין **בבני ברק** והיו מספרים ביצ"מ כל אותו הלילה,

להבין למה היו מסובין בבני ברק דייקא

כתיב (שמות י"ג ה') "והיה כי יביאך ידוד אל ארץ הכנעני והחתי והאמרי והחוי והיבוסים אשר נשבע לאבתך לתת לך, ארץ **זבת חלב ודבש**, ועבדת את העבדה הזאת בחדש הזה", כתב רש"י, **העבודה הזאת - של פסח**,

אפשר לומר, עפ"י מה **דאיתא בגמרא**, (כתובות ק"יא ע"ב) רמי בר יחזקאל איקלע לבני ברק, חזנהו להנהו עיזי דקאכלן תותי תאיני, וקנטיף דובשא מתאיני, וחלבא טייף מנייהו, ומיערב בהדי הדדי, אמר היינו **זבת חלב ודבש**,

מבואר, **דבני ברק** הוא מקום **זבת חלב ודבש**, ומכיוון ורצו לקיים את **העבודה הזאת של פסח** במקום שאמרה תורה, **זבת חלב ודבש**, ולדברי חז"ל זהו **בני ברק**, לפיכך היו מהדרין להיות מסובין בבני ברק.

* * * * *

מנהגא דפדיונא וברכתא דיליה הכי, דמייתי אבוה בריה קמיה כהנא, וכו' וכו',

והדר מזגא לכהנא כסא דחמרא **ומברך** בורא פרי הגפן, בא"י אמ"ה **אשר קדש עובר במעי אמו** וכו' וכו', עד כשם שזכה בכור זה, לפדיון, כך יזכהו האל לתורה ולחופה ולמעשים טובים, בא"י מקדש בכורי ישראל לפדיון, ומברך הכהן את הבן ומחזירו לאביו ולאמו, ע"כ

ובסוף דבריו כתב הרא"ש, ולא נהגו לברך הכהן ברכה זו בצרפת ובאשכנז, דלא מצינו שמברכין שום ברכה שלא הוזכרה במשנה או בתוספתא או בגמרא, כי אחרי סידור רב אשי ורבינא לא נתחדשה ברכה,

ומקשה הרא"ש, ותחילת הברכה קשיא, אשר **קדש עובר במעי אמו**, אי **קדושת בכור** קאמר **בפטר רחם** תלה רחמנא, (וכי איזה קדושה יש לו במעי אמו)

ומתרג' הב"ח (יו"ד סימן ש"ה) את קושיית הרא"ש, עפ"י הא **דאיתא בגמרא** (נדה דף ל עמוד ב) למה הולד דומה במעי אמו וכו', **ומלמדין אותו כל התורה כולה, וכיון שבא לאויר העולם - בא מלאך וסטרו על פיו, ומשכחו כל התורה כולה**,

ביאור הב"ח מהו קדושת עובר במעי אמו

וכך מתרג' הב"ח, נראה ודאי דעל **קדושת העובר בעודו במעי אמו**, כי על כן מלמדים אותו כל התורה במעי אמו, אע"פ שאח"כ שוכח את מה שלמד, כדי **שתתעצם התורה והמצוה בלבו ובגופו בכל רמ"ח אברים**, וכדי שתהא לקדושת התורה והמצוה **דין קדימה ליצה"ר**, שהרי אין היצה"ר נכנס בלבו אלא משעה שננער לצאת לאויר העולם, וכמו שדרשו (ירושלמי ברכות פ"ג ה"ה) מנעריו כתיב (בראשית ח' כ"א) משעה שננער וכו' וזהו לפתח חטאת רובץ (שם ד' ז') לפתח דלתי בטני האשה היצה"ר רובץ ליכנס באדם משעה שננער, ולזה שומרים אותו ב' מלאכי השרת שלא יכנס היצה"ר בעודו במעי אמו, כד"א (תהלים נ"ח ד') זורו רשעים מרחם תעו מבטן דוברי כזב. **אך קשה** דלפי זה היה צ"ל הברכה לכל תינוק שנולד, ולא רק לבכור ע"י הכהן,

* * * * *

לפני מספר שבועות עברתי תאונה והחלטתי למסור את התפילין ל"מכון פאר" לבדיקה, הבדיקה גילתה כי הפצע ביד וחסרה המילה לך באות על ידך

אכל זמן היום אתם
שבעות ימים תאכל
והיה לאות על

* * * * *

שנתיים לאחר הבר מצוה התלונן הילד על כאב ראש האמא אמרה שיש לבדוק את התפילין בבדיקה ב"מכון פאר" התגלה כי חסרה המילה בעבור זה

ודבש ועבדת אתה עבדה
לאמר בעבור עשירי
מזבחים ומזבחה

* * * * *

בחור בן עשרים מסר את התפילין לבדיקה בפעם הראשונה מהבר מצוה, בבדיקה ב"מכון פאר" התגלה כי חסרה אות במילה ישאלך

וכל פטר זמר תפודה
והיה כי שאלך בך מזר
מבית עבדים ויהי כי

* * * * *

בעל התפילין שניצל מפיגוע החליט להניח את התפילין שקיבל לבר מצוה 23 שנים לפני הפיגוע בבדיקה ב"מכון פאר" התגלה כי חסרה מילה

לאמר קדש לזכור פטר
ישראלם ממצרים מבית
כי ישיגך יהיה אל ארץ

* * * * *

להערות הארות ולקבלת העלון ניתן לפנות אל "מכון פאר" רחוב חזון איש 2 בני ברק

פקס 03-6161777 נייד 0527-616166

מייל y0527616166@gmail.com

פסולים מפרשיות התפילין שבפרשת בא שנמצאו לאחר שנים של הנחה

מאז שהתחלתי להניח תפילין עברתי שלשה ניתוחים ורק כשמסרתי את התפילין לבדיקה ב"מכון פאר" התגלה שחסר בהם שם השם

אדם בניך תפודה והיה
ויהרג כל בכור ארץ
יהיה ולטופת ביי

* * * * *

בחור בגיל 23 התחנן לאביו במשך שנים לבדוק את התפילין ורק עכשיו התרצה האב, בבדיקה ב"מכון פאר" התגלה הכיתוב והיה במקום והי

בשה ואם כלא תפודה
עבדים ויהיה כי הקשה
וכל בכור בני אפודה

* * * * *

תפילין שהוכנו בקפידה לילד לקראת הבר מצוה הילד התעקש לבדיקה חוזרת ב"מכון פאר" לפני שהתחיל להניח, ונמצא שחסרים שתי וים

למדנתם אתם אדת
אדת אמרת אליו

* * * * *

תפילין שהונחו במשך עשרים וחמש שנה הובאו לבדיקה ב"מכון פאר" ונמצא כי חסרה המילה כל

פטר רחם בבני ישראל
האביב והיה כי יביאך
היביעי וז' ליהיה בוצות

* * * * *